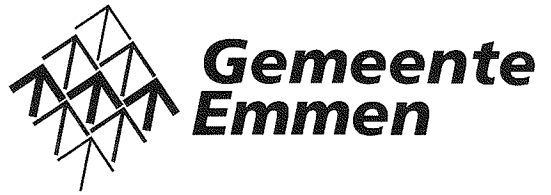

Raadhuisplein 1
7811 AP Emmen
t. 14 0591
f. 0591 685599

Postbus 30001
7800 RA Emmen
e. gemeente@emmen.nl
i. gemeente.emmen.nl

Aan de raad van de gemeente Emmen

team
ABS

ons kenmerk 21.000776	zaaknummer 162863-2021	bijlage	behandeld door K. Schwandt	BSN
datum 7 juli 2021	telefoon 14 0591	fax 0591 685599	e-mail gemeente@emmen.nl	
onderwerp Stand van zaken uitvoering SAM-beleid				

Aan de leden van de raad,

Met deze brief informeren wij u over de stand van zaken van de uitvoering van het Schulden-Armoede- en Minima(SAM)-beleid. Deze brief sluit aan bij onze Raadsbrief van 19 september 2019 met het kenmerk 19.011900.

SAM-beleid

Als gemeente willen wij dat meer mensen uit een uitzichtloze schulden- of armoedesituatie komen, maar liever nog voorkomen dat inwoners hierin terechtkomen. De raad heeft hiervoor op 20 december 2018 het integrale schulden-, armoede- en minimabeleid (SAM-beleid) 'Oog voor SAM' 2019-2022 vastgesteld.

Doelstelling

Het doel van het SAM-beleid is om met een integrale, duurzame inzet en goed bereikbare laagdrempelige dienstverlening meer mensen uit een (uitzichtloze) schulden- of armoedesituatie te helpen en preventief te werken. Rode draad in het beleid is 'meer maatwerk' en 'doen wat nodig is'.

Gevolgen coronapandemie

Toen het SAM-beleidsplan werd vastgesteld was niet te voorzien dat de wereld getroffen zou worden door de coronapandemie met grote gevolgen voor de samenleving. Vooralsnog zien we binnen onze gemeente (nog) niet dat meer mensen in een schuldensituatie of in armoede terechtkomen als gevolg van de coronacrisis. We zien wel veel uitgestelde betalingen. Welke gevolgen dit uiteindelijk heeft, is op dit moment nog niet duidelijk. Wel is er in het afgelopen jaar minder gebruik gemaakt van regelingen door inwoners, omdat allerlei activiteiten geen doorgang vonden. Ook de voorzieningen Jeugd bij een aantal van onze partners zijn stil komen te liggen.

Binnen de mogelijkheden zijn allerlei zaken opgepakt, maar 2020 is niet maatstaf gevend voor de geprioriteerde actielijnen. Een aantal SAM-projecten is, als gevolg van de coronamaatregelen, noodgedwongen niet of anders (online, telefonisch) uitgevoerd. Zo konden de huisbezoeken bij vroegsignalering en gezamenlijke spreekuren van IMS/SDV en een aantal fysieke trainingen niet doorgaan en moest in maart 2020 het grote evenement de "Week van het Geld" in het Atlas theater worden geannuleerd.

Vier prioriteiten binnen het SAM-beleid

In 2019 zijn van de 18 actielijnen de volgende vier prioriteiten gesteld. Hierbij is gekeken welk doel we voor ogen hebben, waar de grootste knelpunten liggen en waar het meeste rendement te behalen is.

1. Actielijn 1: Vroegsignalering
2. Actielijn 2: Jongeren Perspectief Fonds
3. Actielijn 2: Voorzieningen jeugd (inclusief kindvolgende budgetten)
4. Actielijn 6: Beschermingsbewind

Voortgang actielijn 1: Vroegsignalering

Gewijzigde Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening (WGS)

Vanaf het najaar van 2020 is volop ingezet op beleidsvoorbereiding van de gewijzigde Wet Gemeentelijke Schulddienstverlening (WGS) per januari 2021. Door de gewijzigde WGS kan de gemeente inwoners die door schulden in de problemen dreigen te komen, eerder helpen. Een aantal zaken waarmee we als gemeente Emmen al in 2018/2019 zijn gestart, zoals vroegsignalering, preventie en ondersteuning van Zzp'ers met schulden, zijn nu ook vastgelegd in de gewijzigde wet. We constateren dat we als gemeente vooruitlopen op dit thema.

Nieuwe beleidsregels en een nieuwe verordening WGS

Er zijn nieuwe beleidsregels schuldhulpverlening en een nieuwe verordening opgesteld. In deze nieuwe beleidsregels en verordening is o.a. het beleid met betrekking tot ontsluiting van persoonsgegevens, vroegsignalering en het beleid met betrekking tot zelfstandig ondernemers uitgewerkt. De nieuwe beleidsregels bieden eveneens meer mogelijkheden tot ondersteuning op maat van kwetsbare inwoners.

Pilot vroegsignalering

Het vroegtijdig opsporen van schulden biedt inwoners meer mogelijkheden om tijdige hulp aan te bieden, stress te verminderen en problematische schulden en maatschappelijke kosten te voorkomen. In 2019 is de gemeente een pilot vroegsignalering gestart. Per 1 januari 2021 is vroegsignalering een wettelijke taak geworden. De werkzaamheden vanuit de pilot worden geleidelijk aan onderdeel van de reguliere dienstverlening. De werkwijze wordt dit jaar verder ontwikkeld. De ervaringen uit de pilot worden hierin meegenomen. In het najaar van 2021 worden de werkprocessen en uitvoering met betrekking tot vroegsignalering geëvalueerd.

Landelijk is er eind 2020 een convenant met vaste lastenpartners gesloten. Op basis hiervan maakt de gemeente lokaal afspraken en sluit overeenkomsten met schuldeisers.

In de nieuwe wetgeving staat dat we als gemeente inwoners erop moeten wijzen dat ze schulden hebben. De wet geeft een aantal uitgangspunten, maar als gemeenten moeten we nog een aantal keuzes maken op welke wijze en wanneer we naar inwoners bewegen. Belangrijk uitgangspunt is om te kijken wat werkt en de meest effectieve methode van vroegsignalering is.

Geldloket

In de gemeentebegroting 2021 zijn middelen vrijgemaakt voor nieuw beleid, i.c. voor het Geldloket. Vanuit de wens dat er een plek is waar alle inwoners (ook inwoners zonder schulden) naar toe kunnen met vragen over geld, zijn we in 2021 gestart met de ontwikkeling en de rol van het Geldloket. Een laagdrempelige voorziening waarvan we weten dat het werkt. Er is een projectleider benoemd en een werkgroep aan de slag om het Geldloket op te zetten. Met het Geldloket willen we meer inwoners bereiken en ondersteunen. De planning is dat het Geldloket in het najaar van 2021 haar deuren opent.

Pilot schuldhulpverlening aan zelfstandig ondernemers

Deze pilot loopt vanaf 2019 en wordt uitgevoerd door een werkgroep met medewerkers van het team Schulddienstverlening en medewerkers van Menso die betrokken zijn bij bijstand voor zelfstandigen (Bbz). De gemeente informeert en adviseert Zzp'ers met schulden.

Uit de evaluatie van de pilot blijkt dat de zelfstandig ondernemers die bereikt zijn, tevreden zijn over de aanpak. Vanaf 2021 is schuldhulpverlening aan zelfstandig ondernemers een nieuwe wettelijke taak in de WGS. Door de uitvoering van de pilot en de goede resultaten daarvan was de gemeente goed voorbereid op de nieuwe taak.

Succesvolle campagne “Kom uit je Schuld”

In 2019 is de gemeente Emmen aangehaakt bij de landelijke campagne “Kom uit je Schuld”. Deze campagne van het Ministerie en het samenwerkingsverband Brede Schuldenaanpak beoogt het taboe op het hebben van schulden te doorbreken. De gemeente Emmen heeft met lokale ambassadeurs een eigen gezicht gegeven aan deze campagne. De lokale ambassadeurs durfden het aan om over hun eigen schuldproblemen te praten waardoor zij ook andere inwoners over de streep hebben getrokken om ondersteuning te zoeken. De campagne is, na uitstel als gevolg van corona, uiteindelijk in het najaar van 2020 gestart.

Ondertekening Pact “Naar een schuldenzorgvrij Nederland”

De gemeente Emmen heeft het pact “Naar een schuldenzorgvrij Nederland” ondertekend en op 13 oktober 2020 deelgenomen aan het landelijk webinar met koningin Maxima, staatssecretaris Bas van 't Wout en voorzitter van Schuldenlab Nederland, Gerrit Zalm. In de landelijke webinar werd ook een video vertoond met beelden uit de gemeente Emmen als actieve gemeente op het gebied van armoedebestrijding, met o.a. de pilot Jongeren Perspectieffonds en langdurige deelname aan de Week van het Geld en gastlessen over omgaan met geld in het onderwijs.

“Week van het geld”

Ook in 2021 hebben de scholen en de gemeente deelgenomen aan de “Week van het Geld”. Deze is inmiddels opgenomen in het reguliere werkproces bij team SDV en zal ook volgend jaar samen met het onderwijs en maatschappelijke partners worden uitgevoerd.

Voortgang actielijn 2: Jongeren Perspectieffonds (JPF)

Jongeren met schulden worden belemmerd in hun ontwikkeling naar een perspectiefrijke toekomst. Het reguliere aanbod vanuit de schulddienstverlening biedt vaak te weinig ruimte om aan het perspectief te werken. Hiervoor zijn wij gestart met de pilot Jongeren Perspectief Fonds (JPF) Emmen. Uw raad is in de zomer van 2020 via een memo geïnformeerd over het JPF Emmen.

Doelgroep

Het JPF richt zich op jongeren met schulden van 18 tot en met 27 jaar die niet terecht kunnen in een regulier schulddienst-verleningstraject. Het gaat om jongeren met problemen op meerdere leefgebieden, die ondersteuning nodig hebben om uit de schulden te komen en aan hun toekomstperspectief willen werken.

Pilot

Het JPF biedt een 2-jarig begeleidingstraject met een perspectiefplan op maat en een persoonlijke trajectbegeleider. In ruil voor een maatschappelijke tegenprestatie (opleiding, stage of (vrijwilligers)werk) wordt gewerkt aan een schuldenvrije toekomst met perspectief. Het is een vernieuwende aanpak waarbij veel is geïnvesteerd in een goede samenwerking met ketenpartners. Hiervoor zijn in november 2020 en in februari 2021 succesvolle bijeenkomsten gehouden met de ketenpartners.

Er lag een ambitieus plan om in 2021 te starten met dit Fonds. Vanwege de coronacrisis hebben we de niet de ambitie die we voor ogen hadden, kunnen uitvoeren. We hebben inmiddels wel 33 jongeren gesproken. Hiervan zijn tot nu toe 10 jongeren toegelaten tot het JPF. We hebben gezien dat het een instrument is met potentie, maar weten nog onvoldoende wat jongeren nodig hebben voor een goed fundament en perspectief. Daarom willen we de pilot graag verlengen met twee jaar.

Naast individuele begeleiding hebben bijeenkomsten met jongeren onderling plaatsgevonden en jongeren hebben aangegeven dat dit aanslaat. De ketenpartners werken mee aan het JPF. Stichting Knip gaat specifiek voor deze jongeren een e-learning en fysieke budgetcursus starten.

De gemeente Emmen neemt als een van de koplopers op dit terrein deel aan landelijke bijeenkomsten. De ervaringen van Emmen worden ook breed benut door andere gemeenten. De positieve terugkoppeling van ketenpartners en de jongeren geeft ons te kennen dat we dat we op de goede weg zijn.

Voortgang actielijn 2: Kindpakket (inclusief kindvolgende budgetten)

Sinds 2017 ontvangt de gemeente de decentralisatie-uitkering, de zogenaamde “Klijnsma-gelden”, om sociale uitsluiting van kinderen van 0 tot 18 jaar, die in armoede leven, te voorkomen en kinderen en jongeren kansrijk te laten opgroeien. Via het gemeentelijke Kindpakket worden kinderen en jongeren

gestimuleerd om op sportief, sociaal en cultureel gebied mee te doen. De gemeente geeft hier invulling aan via de Participatiewebshop (nieuwe naam: Doe Mee Webshop) en via subsidies aan organisaties zoals stichting Leergeld Emmen, Humanitas en het Jeugdfonds Sport en Cultuur.

Ontwikkeling Doe Mee Webshop

In 2020 is hard gewerkt aan de nieuwe Doe Mee webshop (voorheen Participatiewebshop). De nieuwe webshop is vanaf het tweede kwartaal 2021 operationeel. Via deze webshop kunnen inwoners (die voldoen aan de criteria) hun persoonlijk budget voor de Participatieregeling schoolgaande kinderen en de Stimuleringsregeling sociaal-culturele activiteiten besteden. De nieuwe webshop sluit beter aan bij de beleving van inwoners. Er is daarbij specifiek gekeken om de webshop laagdrempelig en uitnodigender te maken, door te letten op gelijkwaardigheid en het voorkomen van stigmatisering. De opzet van de Doe Mee webshop biedt de komende jaren veel mogelijkheden om uit te breiden.

Voortgang actielijn 6: Beschermingsbewind

Deze actielijn richt zich op het beperken van de instroom in bewindvoering en op het bevorderen van uitstroom. Doel hiervan is enerzijds meer maatwerk te bieden en inwoners te bieden waar zij recht op hebben en anderzijds, waar dat mogelijk en verantwoord is, financiële zelfredzaamheid te stimuleren.

De pilot “Emmense aanpak” bewindvoering en adviesrecht schuldenbewind

We hebben geconstateerd dat steeds meer mensen in een traject van bescherming terechtkomen en dat leidt tot een stijging van de kosten die hiermee gemoeid zijn. In Emmen willen we dit proberen te doorbreken met een nieuwe aanpak. In 2020 is een pilot gestart met vier bewindvoerderskantoren. In deze pilot kijken bewindvoerders en gemeenten samen welk traject het meest passend is voor inwoners. Dit biedt ruimte voor maatwerk. In bepaalde gevallen is niet meteen het zwaarste traject nodig. Ook kijken we wanneer we het af kunnen met een lichtere vorm van ondersteuning of het zichzelf weer kunnen redden. We willen hiermee doorbreken dat inwoners vast komen te zitten in het systeem en stappen kunnen maken naar zelfredzaamheid. Naast een passende voorziening voor inwoners, hopen we hiermee ook de kosten te kunnen beïnvloeden.

De komende periode gaan we dit uitwerken en vertalen in een convenant met deze vier bewindskantoren. We hopen in het najaar van 2021 dit convenant te kunnen afsluiten. Daarnaast is het de bedoeling om meer bewindvoerders te laten aansluiten bij het convenant.

Pilot beschermingsbewind

Tevens is in 2020 en 2021 de pilot beschermingsbewind ontwikkeld. Er is een nieuw screeningsinstrument aangeschaft en medewerkers zijn getraind om hiermee te werken. Er wordt samengewerkt met bewindvoerderskantoren. Tevens heeft overleg plaatsgevonden met de Rechtbank Noord-Nederland.

Inwoners die zich bij de bewindvoerders melden voor onderbewindstelling, worden samen met de bewindvoerder uitgenodigd voor een “adviesgesprek”. Het college kan door nieuwe wetgeving binnen drie maanden na uitspraak van de rechtbank, advies uitbrengen over een verzoek tot schuldenbewind. De gemeente Emmen maakt, als een van de eerste gemeenten in Noord-Nederland, gebruik van dit adviesrecht. Via een bewezen effectieve intakemethode wordt goed onderbouwd advies gegeven voor de juiste ondersteuning.

Kritische beoordeling op uitvoering en tarifiering van bewindvoering

Onderdeel van de Emmense aanpak is de kritische blik bij verlengingsaanvragen voor bijzondere bijstand. Er worden nu plannen van aanpak opgevraagd om zicht te krijgen op het perspectief van uitstroom en bij schuldenbewind wordt gekeken naar de ontwikkeling van schuldenposities. De consultants van Inkomensondersteuning en Schulddienstverlening werken samen om het goede gesprek met de bewindvoerders te voeren. Hierbij richt de gemeente zich op het belang van onze inwoner en indien deze in staat is om zelfredzaamheid te ontwikkelen, kan een zware maatregel als bewindvoering worden voorkomen.

Voortgang overige actielijnen SAM

Naast de geprioriteerde actielijnen is ook voortgang geboekt bij de uitvoering van de andere actielijnen en zijn beleidsvoornemens uit het SAM-beleid gerealiseerd. Een aantal zaken wordt hieronder verder toegelicht.

Actielijn 3: Activerend beleid, gericht op werk

Aan het werk gaan moet lonen en een armoedeval moet zoveel mogelijk voorkomen worden. We hebben een Minima Effect rapportage laten uitvoeren om hier meer inzicht in te krijgen. Eind vorig jaar zijn ideeën besproken met betrekking tot de Individuele Inkomensvoetstukken. Het voornemen is deze dit jaar uit te werken tot een voorstel dat, na advies van de erkende adviesraden, ter besluitvorming aan u wordt voorgelegd. Om participatie te bevorderen is ook het aanbod van cursussen en trainingen in de 'Doe mee' webshop uitgebreid.

Actielijn 4: Integrale, laagdrempelige dienstverlening

De pilot integrale intake door schulddienstverleners en inkomensconsulenten

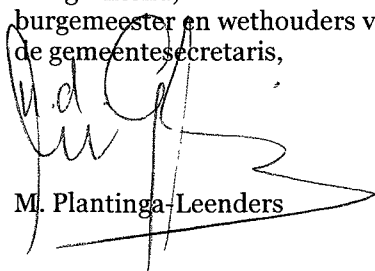
Inwoners krijgen het aanbod om naast de intake via spreekuren bij inkomensconsulenten ook in gesprek te gaan met consulenten van het team Schulddienstverlening. Uit de pilot is gebleken dat inwoners die hiervan gebruik hebben gemaakt dit waarderen en dat deze aanpak zinvol is. Daarom is besloten deze aanpak te integreren in de reguliere uitvoering IMS/SDV. De fysieke intake heeft als gevolg van corona noodgedwongen tijdelijk stilgelegen, maar vervolgens is stevig ingezet op digitale intakegesprekken.

Actielijn 7: Energietransitie

Via het team Duurzaamheid wordt het programma energietransitie uitgevoerd. Er wordt verkend of meer afstemming met het sociaal domein kan plaatsvinden. Ook verkennen we in 2021 of het zinvol is de energievergelijker onder te brengen bij het programma Energietransitie. In 2021 kijken we hoe we dit kunnen vormgeven samen met de andere teams binnen gemeente Emmen die werken aan duurzaamheid, zodat een bepaalde groep inwoners niet vergeten worden in de energietransitie.

Wij vertrouwen erop u hiermee naar behoren te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Emmen,
de gemeentesecretaris,

M. Plantinga-Leenders

de burgemeester,

H.F. van Oosterhout